

Економічні науки

УДК 657.1

Русіна Юлія Олександрівна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Русина Юлия Александровна

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Rusina Yuliia

*PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Finance and Financial and Economic Security
Kyiv National University of Technology and Design*

Шевченко Вадим Романович

*магістрант кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київського національного університету технологій та дизайну*

Шевченко Вадим Романович

*магистрант кафедры финансов
и финансово-экономической безопасности
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Shevchenko Vadim

*Master of the Department of
Finance and Financial and Economic Security of the
Kyiv National University of Technology and Design*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО

БІЗНЕСУ

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА

FEATURES OF THE ACCOUNT BY SMALL BUSINESS

Анотація. У статті проаналізовано матеріали чинного законодавства щодо особливостей обліку та складання звітності суб'єктами малого підприємництва. У статті також досліджуються особливості і основні проблеми визначення поняття «Суб'єкт малого підприємництва» в контексті Податкового кодексу України, а також пропонуються деякі шляхи вирішення цих проблем.

Ключові слова: бухгалтерський облік малих підприємств, звітність, мале підприємство.

Аннотация. В статье проанализированы материалы действующего законодательства относительно особенностей учета и составления отчетности субъектами малого предпринимательства. В статье также исследуются особенности и основные проблемы определения понятия «Субъект малого предпринимательства» в контексте Налогового кодекса Украины, а также предлагаются некоторые пути решения этих проблем.

Ключевые слова: бухгалтерский учет малых предприятий, отчетность, малое предприятие.

Summary. In articles materials of the current legislation concerning features of the account and drawing up the reporting by small business entities are analysed. In article features and the main problems of definition of concept "Small business entity" in the context of the Tax code of Ukraine are also investigated, and also some solutions of these problems are offered.

Key words: accounting of small enterprises, reporting, small enterprise.

Актуальність. Актуальність теми роботи визначається тим, що особливе місце в сучасній економіці України належить малому підприємству, що сприяє поступовому створенню значного шару дрібних власників, який повинен стати гарантом політичної стабільності й

забезпечення демократичних реформ. Поряд із тим гармонізація фінансової звітності на основі МСФЗ та відсутність окремих законодавчих вимог для обліку діяльності малих підприємств у багатьох країнах і в Україні потребує диференційного підходу до регулювання цих питань.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку та оподаткування присвячені праці багатьох вчених, таких як: Н. Бузак, П. Буряк, С. Голов, Б. Засадний, М. Кобзева та ін.

Метою статті є розробка теоретичних й організаційно-методичних положень по вдосконалюванню організації бухгалтерського обліку й формування звітності на підприємствах малого бізнесу, спрямованих на підвищення ефективності їхньої діяльності

Результати досліджень. У чинному законодавстві такі поняття, як "мале підприємство", "суб'єкт малого підприємництва", "платник єдиного податку" тісно пов'язані.

Поняття "мале підприємство" було введено в Україні в 1991 році п.2 ст.2 Закону України "Про підприємства в Україні". З 1.01.2004 р. Закон № 887 утратив свою дію з вступом в силу Господарського кодексу України від 16.01.2003 р. № 436 - IV.

Поняття "мале підприємство" є широким за своєю сутністю, і включає як платників єдиного податку, так і інші підприємства, що підпадали до 01.01.2004 р. під дію п. 2 ст. 2 Закону «Про підприємства в Україні» та є такими з 01.01.2004 р. відповідно до ч. 7 ст. 63 Господарського кодексу України. Тобто основним критерієм до 01.01.2004 р. була сфера діяльності підприємства, другорядним – чисельність працівників, а з 01.01.2004 р. такими критеріями є чисельність працівників, що працює і обсяг валового доходу від реалізації продукції [1].

З 19 квітня 2012 року на зміну Закону № 2063, що раніше визначав правові засади державної підтримки суб'єктів малого підприємництва,

прийшов Закон № 4618 «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р.

Податковий кодекс України, що набув чинності з 1.01.2011 року не містить окремих положень для малих підприємств (розділ було вилучено) [2]. Але в статті 154 Податкового кодексу підкреслено умови, щодо яких відбувається звільнення від податку на прибуток. Водночас вступає в дію з 1.04.2011 року Наказ «Про внесення змін до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». В стандарті вказано, що суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 Податкового кодексу.

Критерії віднесення до суб'єктів малого підприємництва згідно з Податковим кодексом України:

- підприємства, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду відбиваються наростаючим підсумком з початку року та не перевищує трьох мільйонів гривень; нарахована за кожний місяць звітного періоду заробітна плата (дохід) працівників, які перебувають у трудових відносинах, є не менш, ніж дві мінімальні заробітні плати;
- утворені, у встановленому законом порядку, після 1 квітня 2011 року;
- діючі підприємства, у яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менш як три роки), щорічний обсяг доходів задекларовано у сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та у яких середньо облікова кількість працівників протягом періоду не перевищувала 20 осіб.
- застосування традиційної системи обліку та звітності на малих підприємствах в сучасних умовах господарювання не є доцільним,

ця система є достатньо громіздкою і трудомісткою, а за невеликої кількості господарських операцій та обмеженості функціональних служб неефективною і навіть зайвою. Вимоги, які висуваються до обліку на таких підприємствах - це: простота, ясність, юридична обґрунтованість.

Висновки. Протягом останніх 20 років відбувалися зміни в підходах до встановлення критеріїв суб'єктів господарювання, які мали право на застосування спрощеної форми обліку, а також у методологічних аспектах облікового процесу підприємств малого бізнесу.

У зв'язку з цим, перспективами майбутніх досліджень у сфері бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва є розробки щодо підвищення інформативності обліку та забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень.

З метою полегшення обліку на малих підприємствах наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186 був затверджений спрощений План рахунків бухгалтерського обліку, хоча малі підприємства на власний розсуд вирішують, яким Планом рахунків користуватись - загальним чи спрощеним. Спрощений План рахунків відрізняється тим, що складається з рахунків, в яких об'єднується декілька рахунків загального Плану рахунків (наприклад до рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» включають рахунки 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» і 38 «Резерви сумнівних боргів»).

Відповідно до наказу про облікову політику на підприємстві ведеться бухгалтерський і статистичний облік та звітність в порядку, що встановлюється чинним законодавством. На малих підприємствах бухгалтерський облік складається з первинного обліку (документування господарських операцій), поточного обліку (хронологічні та систематичні відбивання господарських операцій на підставі первинних документів у

регістрах бухгалтерського обліку) та підсумковий облік (підготовка фінансової звітності, контрольних та аналітичних таблиць).

На малих підприємствах доцільно застосовувати ведення нагромаджувальних документів, які дозволяють проводити записи однорідних господарських операцій в міру їх здійснення на протязі місяця чи періоду виконання робіт [3].

Мале підприємство обирає спрощену форму бухгалтерського обліку, виходячи з потреб свого виробництва і управління, яка застосовується при обліку основних засобів, виробничих запасів [3].

Відповідно до методичних рекомендацій передбачено ведення відомостей від 1-м до 5-м, а узагальнення облікових даних в оборотно-сальдовій відомості. Спрощена форма бухгалтерського обліку може застосовуватися за двома видами: простою та з використанням реєстрів обліку майна малого підприємства.

Для суб'єктів малого підприємництва передбачена можливість складання Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-м, 2-м) та Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва (форми №1-мс та 2-мс).

Так, відповідно до підпункту 3 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України – юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи (юридичні особи), для складання Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат.

У зв'язку з цим, перспективами майбутніх досліджень у сфері бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва є розробки щодо підвищення інформативності обліку та забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436 - IV
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI
[Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17.->
Законодавство України.
3. Лень, В. С. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика
[Текст] : навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – 4-те вид. –
Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2012. – 752 с.